

PLANINSKI VEŠTNIK.

Glasilo „Slov. plan. društva“

Štev. 5. V Ljubljani, dne 25. maja 1900.

Leto VI.

Potovanje na Severni rtič (kap).

Spisal Ivan Plantan.

(Dalje.)

Ta učenjak mi je pravil o svojih dogodkih v nemškofrancoski vojni, in mislil sem si, da je vsaj dober turist; toda komaj sva sedela četrť ure pred leseno veliko restavracijo Frognersoeter (430 m visoko nad morjem) in občudovala krasni razgled, je začel kakor besen po verandi tekati in tožiti, da se je prehladil in da čuti, da si je nakopal bolezen i. t. d. Dolgo časa nisem hotel tega bojazljiveca poslušati; poslal sem ga v restavracijo ter mu naročil dva kozarčka konjaka ter juho. Tako sem ga v $\frac{1}{4}$ ure popolnoma zopet okrepčal, in potem sva si privoščila par steklenic dobrega burgundea in malo kosilec ter se veselega srea ob 2. uri popoldne zopet napotila v Kristijanijo.

Ta nemški profesor me je spremljal potem dva dni na vseh izletih, katere sem napravljaj iz Kristijanije.

Da sem si ogledal v Kristijaniji muzej Viking Ship, kraljevi dvorec, staro trdnjavo Akershus in cerkve, zlasti pa storthing in novo gledališče, je pač umevno.

S parobrodom sem se peljal tudi v morsko kopel Bygdøe in kraljevo letovišče Oskarhall v Fjordu. V kopeli sem se čudil, da ženske strežejo, še bolj pa, da sem dobil za kopel I. razreda kot perilo samo 1 robec! Vprašal sem, če ne dobim kaj več perila, toda strežnica je rekla, da ni potreba, in da služi ruta le, da si človek, ko pride iz morja, obriše obraz.

Oj blažena nepokvarjenost norveška! sem vzkliknil takrat, kajti izprevidel sem, da ljudje v severnih krajih ne poznajo nepotrebne sramežljivosti in se drže načela: „naturalia non sunt turpia.“ Ker pa nisem vaju in kakor naši bratje na severu vzgojen, sem si pomagal, kakor sem mogel z ono ruto, katero sem kot „perilo“ dobil.

V Oskarhallu sem si ogledal vse ondi hranjene znamenitosti in občudoval uniforme slavnih vojvod in kraljev. Po velikosti teh oblek sodeč, so bili pradedje Norvežanov in Švedov pravi velikani. Raz streho gradiča je lep razgled po nasproti ležečem delu mesta in na starodavno trdnjavo „Akershus.“ Eno uro za Oskarhallom se nahajajo stare lesene stavbe iz 12. stoletja. Te so: cerkev sv. Gola in kmetijske hiše iz raznih delov Norveške.

Kristijanija šteje 207.000 prebivalcev in je središče trgovine norveške; odtod izvažajo les, vžigalice, led, slanike, oves in pivo. V okolici se nahajajo tudi raznotere tovarne in pivovarne.

Kar se tiče hotelov in življenja, moram priznati, da ni niti po leti dražje nego v Ljubljani, samo da je tam veliko boljše, čeprav se vse tujcev tare po mestu. Restavracij ali gostilnic v našem zmislu je le malo; boljši restavrani so le poleg hotelov kot skladišča njih del, snažni so pa vsi, in v vsakem hotelu kakor tudi restavranu se nahaja po več telefonov na brezplačno porabo gostom. Po mestu in okolici vozijo konjski tramvay in električna železnica, omnibusi in droške jako po ceni. Tudi sem videl par motornih omnibusov, ki so pa vzbujali veliko pozornost in občudovanje občinstva, kajti ljudje so se kar trumoma okoli njih zbirali.

Večji izleti iz Kristijanije so silno krasni, človek si lepših misliti ne more, tako n. pr. v Dramen, Hønefoss, Høugsund, Rjukanfoss (125 m visok slap), Hardanger preko telemarskega kanala. Ta fjord je eden najkrasnejših; v njem se nahajajo zopet mali fjordi in rodovita polja, divni slapovi in z večnim snegom krite planine, idilične vasi i. t. d.

Pri vseh teh izletih rabi človek poleg železnice in parobrodov tudi še „skyds“ (beri „šis“), to je sedež na dveh kolesih, s katerim se v 1 uri prevozi po 8 km z 1 konjem. Plačati je od takega voza po 17 oerov za 1 km, to je za 10 km 2 K 40 h ali za eno uro 1 K 82 h, torej vsekakor manj nego pri nas na Gorenjskem. Na postajah zaupajo tujcu, ako hoče do bližnje postaje, voz in konja ter mu priporoče, da naj lepó ravna s konjem.

Ker je pa moj namen, popisati svoje potovanje na Severni rtič, sem zašel že predaleč v stran, zato hočem nadaljevati zopet svoj potopis.

Omeniti moram še to, da smo imeli od 19. do 22. julija zvečer ob 8. uri 24° Reaum. toplote. Poletje je pa na Norveškem vedno tako vroče, kajti sicer bi nič ne moglo zrasti in dozoreti. Narava mora v treh mesecih silno hitro delati, da dozore žito in drugi sadeži.

V Kristijaniji sem šel zopet v Cookovo potno pisarno in vprašal, če bom mogel dne 21. julija odpotovati iz Trondjema s kakim parobrodom v Severno ledeno morje, zlasti pa do Spitzbergen. Prav neljubo mi je bilo, ko sem izvedel, da letos noben parobrod ne odplove več do Spitzbergen, ker je že prepozno.

Potem sem se odločil za pot naravnost na Severni rtič. Dobil sem le slučajno še en prostor prvega razreda na parobrodu „Kong Harald“, ki je

imel dne 24. julija odpluti iz Trondjema. Na parobrodu „Neptunu“, ki je dne 21. julija odplul proti kapu, so bili davno vsi prostori oddani, in tudi na „Kong Harald“ sem le vsled tega dobil en prostor in sicer jako lep prostor sredi parobroda, ker se je neki potovalec v Kristijaniji bil že splasil in je brzojavil, da se ne udeleži vožnje na Severni rtič, čeravno je bil že svoj prostor plačal. Plačal sem za vozni list I. razreda za vožnjo iz Trondjema do Severnega rtiča in nazaj 339 K, to je a. vr. 460 K, in s tem si pridobil pravico do kabine na glavnem krovu parobroda in do cele hrane na njem za 8 dni, kajti toliko časa traja vožnja iz Trondjema do rtiča in nazaj.

Predno sem iz Kristijanije odpotoval, sem si s parobrodom po fjordu v 3 urah ogledal krasno okolico. Ko smo se na večer v luko vrnili, bi se pa bili skoraj ponesrečili. Vsled nepazljivosti je zadel naš parobrod ob drug parobrod v luki tako silno, da smo mali jambor z vso drugo takelažo polomili. Pri tej nepriliki mi je tudi na desno roko padel kos polomljenega jamborja in mi jo oprasnil za spomin, nekateri potniki pa so ušli nevarnosti celo s krvavimi glavami.

Dne 22. julija ob $\frac{3}{4}$ na 22 popoldne sem odpotoval iz Kristijanije po železnici v Trondjem. Zopet sem moral celih 17 ur v vagonu preživeti. Vozil sem se vedno z brzovlakom in vendar sem moral tako dolgo v kupeju ostati, kajti mesta so silno oddaljena.

Pot iz Kristijanije v Trondjem je dolga 568 km in ima 68 postaj, toda brzovlak se le na 14 postajah za par minut ustavi. Vožnja stane v prvem razredu 64 K 32 h, v drugem pa 44 K 22 h. V Kristijaniji je treba kupiti dopolnilni listek za 5 kron, če hoče človek dobiti tak kupé, da se mu v noči napravi poštena postelj.

Vlak hiti preko prijaznih pokrajin, gozdov in manjših mest (Hamar, Elverum, Rena, Koppang, Hanestad, Toensoet, Røros-Eidet-Stören) v Trondjem. Okoli Hamar-Elveruma so jako imoviti kmetje, ki imajo po več štirjaških milj velike gozde in bogate hiše. Postaje so vse lesene in z lepno krite. Tudi kmetske hiše so lesene, toda jako velike in lepe.

Železnica pelje pri Stenwiku čez največjo reko Glomen, ki je malo širša in ima podobo jezera. Okolica postaja od tod naprej vedno bolj divje romantična, in tudi zrak je veliko bolj svež in rezek nego izprvega po nižavah. Tukaj zapazi oko za velikimi gozdi krasne gore, ki so z mahom obrasle in rumenkastozelene. Železnica se vije večinoma poleg gozdov, in Glomen jo spremlja proti severu neprestano kot zvest tovariš. Čim dalje vlak hiti, tem više se mora pomikati, kajti svet se neprestano proti severu dviga, in pokrajina postaja vedno bolj pusta in mrzla. Kakih 200 km pred Trondjemom, to je pri Lille Eldvaldu, zmrzujejo smreke po zimi, kajti mraz doseže 25 stopinj Cels. Da tukaj tudi polje izgine, je pač umevno. Železnica dospe na najvišje mesto 627 m nad morjem med Rørosom in Tyvoldom in križa parkrat tukaj jako divjo in bobnečo reko Glomen. V Rørosu je več bakrenih rudokopov, ki so

velike vrednosti. Okolica postaja potem, kolikor se vlak bolj Trondjemu bliža, zopet prijaznejša in lepša. Potniku se na levi strani od daleč kažejo razni manjši fjordi, ki so žile velikega trondjemskega fjorda, kateri ravno na južni strani na mnogih krajih globoko seza v deželo in tako tvori manjše, jako lepe fjorde. Da tudi v tej noči nismo imeli teme, je iz tega razvidno, da sem ob 10. uri zvečer v vagonu pri oknu še pri dnevni svetlobi mogel knjige čitati.

V Trondjem sem dospel v nedeljo dne 23. julija ob 7. uri zjutraj. Tukaj so nam zopet pregledali prtljago iz gole navade, in potem sem se odpeljal v hotel „Britannia“.

(Dalje prihodnjé.)

Rakovska dolina in Cerkniško jezero.

Spisal S. Rutar.

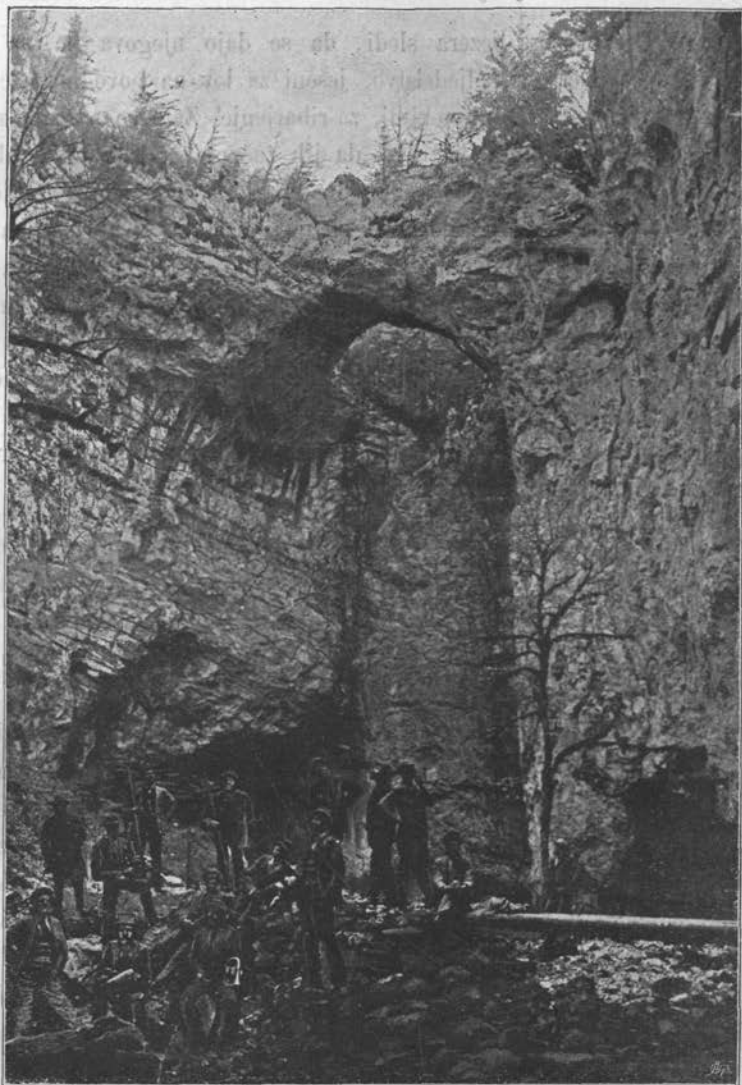
(Konec.)

Iz Cerknice se pride proti jugovzhodu skoz Grahovo in mimo razvalin grada Šteberka na Križno goro (857 m), ki ima imenitno romarsko cerkev na svojem vrhuncu (nekdanj je stalo tu prazgodovinsko gradišče). Na njeni severovzhodni strani, kake pol ure od Loža, se nahaja Križna ali Mrzla jama (zaradi njene nizke topline), ki spada med največje na Kranjskem. (Dolgost vseh potov in steza po njeni notranjščini znaša 1650 m). V njenem najbolj oddaljenem kotu se nahaja 120 m dolgo in 20 m široko jezero, iz katerega teče potok proti vходу in se potem izgublja pod zemljo. V tej votlini so našli velikanske sloje (nad 2000) kosti „medveda brlogarja“ in drugih prazgodovinskih živali, katere so poslali v razne muzeje, zlasti v Ljubljano in na Dunaj. Gotovo so v njej bivali tudi „trogloditi“ z omenjenimi zverinami vred. (Sitzungsberichte der k. Akademie, Math.-nat. Cl. 1879, str. 16.)

Prav verjetno je, da prihaja Štebersčica iz Križne jame. Ona izvira ravno pod razvalinami grada Šteberka (Stegberg), starega in novega. Ta grad je bil v srednjem veku zelo imeniten. Njegovi grajščaki so bili cestni roparji in so zlasti nadlegovali Tržačane ali pa trgovce, ki so tovorili črez Javornik (Stare ognice, Parje, Košano i. t. d.) v Trst. Šteberčani so dobili l. 1335. celo Postojno v najem in l. 1342. markgrofijo istrsko. Zadnji te rodovine je bil sovrstnik Erazma Predjamskega in je poginil baje l. 1482. pod streho svojega grada. Za Šteberčani so dobili ta grad (in Postojno) Frankopani, potem Jurišiči in od l. 1630. dalje so ga imeli knezje Eggenberški.

Od Cerknice do jezera se pride skoz vas Dolenje jezero v treh četrtilih ure. Cerkniško jezero meri 26 km² (ob visoki vodi) in je na najvišjem mestu 6 m globoko. Steinberg (Gründliche Nachrichten, str. 151.) meni, da jezero nekdanj ni bilo tako veliko in da se je hitreje odtekalo. V letih 1707.—1714. se je bilo le enkrat popolnoma odteklo, l. 1896. se pa ni prav nič posušilo, in zato so imele sosednje občine blizu 100.000 gold. škode. Jezero je torej presihajoe

ali „periodično“. Navadno ima spomladi le malo vode, ki počasi vedno bolj gine in se, ako je suho vreme, popolnoma izgubi v podzemeljske votline. Ko pa začne jeseni močno deževati in prihaja vedno več tekoče vode v jezero, tedaj prestopi bregove ter poplavi tudi ob strani proti Slivnici ležeče travnike in njive. To se

Drugi (mali) škocjanski most.

lahko zgodi v štirinajstih dneh, pri nenavadnih naliyah pa celo v dvainšedemdesetih urah. Čeravno so vasi zidane na nekoliko vzvišenih mestih, vendar doseže voda nižje hiše v nekaterih vaseh deloma ali pa celo do strehe.

Tedaj pa so prebivalci v veliki nevarnosti ter pretrpe mnoge strahu. Vsa dolina je podobna velikemu jezeru, in ljudje občujejo med seboj le v čolnih.

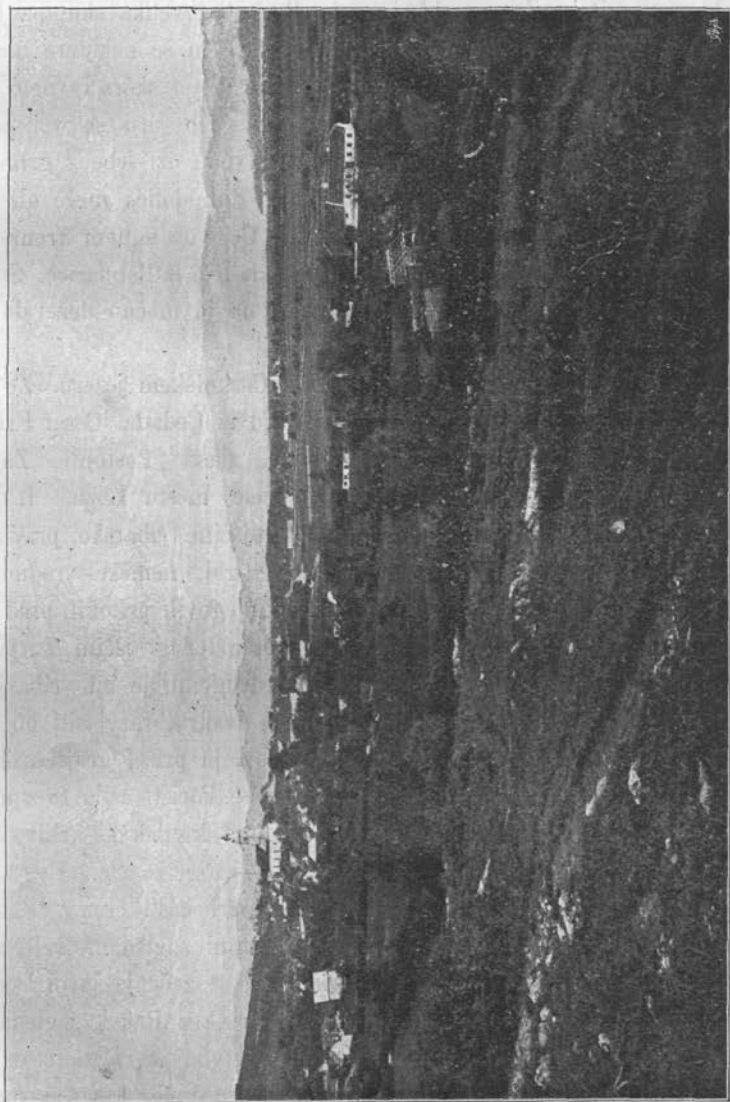
Voda izpodjeda in odnaša gnoj in zemljo, končuje ozimino in škoduje celo travnikom, ako poplava predolgo traje. Nenavadno veliki povodnji sta bili l. 1802. in 1851. do 1852. Takrat je stalo pod vodo vse Kozarišče in del Ige vasi, ter je segala voda celo do Podgore. Celo v Starem trgu (na vzhodni strani Cerknice) je segala črez koleno, tako da so se ljudje lahko v čolnih vozili do cerkve.

Iz narave Cerkniškega jezera sledi, da se dajo njegova tla na različne načine izkoriščati: po leti za poljedelstvo, jeseni za lov na povodne ptice, zlasti race, in ko se jezero zopet napolni po zimi, za ribarjenje. Zato so pa tudi zemeljska tla že razdeljena med posamezne lastnike, da jih začno, kadar so suha, lahko takoj obdelovati. Kakor hitro se namreč voda odteče, izgine tudi vse močvirje, tla se osuše in utrde. Na tako osušeni jezerski planjavi nastane živahno gibanje med obema „mašama“, ki traja ob ugodnem času še dalje. Vse hiti tedaj na „blata“, da spravijo o pravem času mrvo domov. Hiteti pa morajo zelo, da jih ne iznenadi slabo vreme, kajti mnogokrat ni varno pustiti sena v kupih niti črez noč ne. Že majhen dež ga jim lahko pokvari ali pa, če voda naglo nastopi, odnese seno, in preveliko blato zavira vozove, da ne morejo na jezerska tla. Večkrat se vozijo v čolnih in grabijo seno, katero potem doma posuše. A tako seno je le redkokdaj boljše nego za steljo.

Navadno ostanejo jezerska tla suha do konca septembra. V dobi jesenskega deževja pa začne voda kaj hitro naraščati. Takrat ne priteka voda od vseh strani v jezero samo nad zemljo, nego privreva tudi iz vseh podzemeljskih shramb. Šumenje in bobnenje naznanja pritok te podzemeljske vode. Bobnarica, Suhodolica in Vranja jama bruhajo velikansko množino vode iz sebe, in tudi iz brezštevilnih luknjic od Obrha do Zadnjega kraja ključi (kipi) voda neprenehoma. Iz teh lukenj priteče toliko vode, da zalije ves zadnji kraj in teče potem pri Vratih v jezero kakor morska struja skoz Bospor iz Črnega v Mramorsko morje. Tedaj se pokaže, da vsi ponori in požiralniki ob deževju ne zadoščajo, ker so ali premajhni ali pa tudi napol zasuti. Šele ko doseže voda toliko višino, da se začne odtekati v najvišje ležeče požiralnike, zlasti v Veliko in malo Karlovico, tedaj šele začne voda zopet padati. Obe Karlovici se nahajata tik pod Dolenjo vasjo, na desni strani Cerkniščice. Prva se odpira v višini 2·2 m, druga pa 1·3 m nad jezerskimi tli, zato moreta začeti delovati šele tedaj, ko doseže jezero svojo največjo višino. Posebno Velika Karlovica, ki ima 4 m visoko in 12 m dolgo žrelo (glej podobo na strani 79.), sprejema vase velikansko množino vode, zato pa jo neha tudi kmalu požirati, ko začne jezero presihati. Mala Karlovica je je dosti manjša, a ker je mnogo nižja, zato požira vodo dalje časa, in dostikrat izginejo vanjo čolni, vozovi in še celo domače živali. Obe Karlovici imata podzemeljsko zvezo med seboj in sta izvrstni požiralnici, le da ovirajo odtok vode celi kupi drv, lesa, žaganja, bičevje in drugo plavje. Nad Malo Karlovico je stal nekdanj grad Karlovec, od katerega se pozna pa le še nekaj malo zidovja.

(Pripovedka: Slovenski Hero in Leander.) Ob povodnji bi bilo zelo nevarno priti s čolni blizu Karlovic, a ob suši greš lahko z lučjo daleč po njiju.

Prvi je preiskal Veliko Karlovico okoli l. 1850. posestnik Gregor Kebe iz Dolenjega jezera, l. 1887. pa znani preiskovalec kraških votlin, V. Putiek. Ta je našel v Karloviici pet podzemeljskih jezer, in po njegovem mnenju jih je še več,

Cerknica.

predno priteče voda v Rakovsko dolino, ki je le 15 m nižja. Med njimi so večkrat slapovi ali pa celi griči kamenja, ki je popadalo od stropa votline in ovira podzemeljski tok vode. Na nekaterih mestih sega pa strop čisto do vodne gladine in brani, da se voda ne more odtekati, nego se zajezi in v takih shrambah

nakopiči. Iz tega svojstva kraških votlin lahko spoznamo, zakaj začno tudi požiralniki ob deževju vodo iz sebe bruhati.

Taki manjši požiralniki dnu jezera so: Beček in Lovišča blizu Otoka, Kotel, Vranja jama, Bobnarica in Češljenica v zadnjem kraju v znožju Javornika, Velika in Mala Ponikev konec potoka Stržena, ki se v poslednjo odteka prav hitro in izdatno, Retje in Vodonos blizu Dolenjega jezera, ki sprejemata vase odtok Žirovnišnice, in Rešeto, velika skupina jam blizu Male Karlovice. Ko jezero usiha, se izgublja v te in še nekatere manj važne požiralnike vsi cerkniški potoki, ki teko prav vijugasto po skoro ravnem, a vendar nekoliko proti Javorniku nagnjenem jezerskem dnu. Ob suši so vsi požiralniki prazni, a ob deževju bruhajo velikansko množino vode iz sebe z grmenjem in šumenjem, kakor n. pr. že ime „Bobnarica“ kaže. Suhodolica meče ob naliyu iz sebe čisto in bistro vodo, ki prinaša veliko rib. Celo ob suhem vremenu in ko v Cerkniški dolini nič ne dežuje, začne večkrat voda teči iz Bobnarice, Suhodolice, Vranje jame in iz drugih manjših lukenj, dokaz, da je močno deževalo tam kje okoli Snežnika.

Ribji lov je bil od nekdaj imeniten v Cerkniškem jezeru. Že l. 1319. je podelil patrijarh Pagano ribarsko pravico Ulriku iz Čedad. Cesar Friderik III. je podelil lovsko pravico bližnjim grajščinam, zlasti Postojni, Zajčjeku in Šneperku, potem bližnjim samostanom in še celo mestu Ložu. L. 1682. je prodal knez Egenberški kot lastnik postojnske grajščine ribarsko pravico kartuzijanski opatiji v Bistri (Freudenthal) za 9000 gld. nemške vrednote. Vsled tega je smel samostan ribariti po vsem jezeru in njegovih pritokih pred odtokom, med odtokom in po odtoku vode, a samostan Stičina ter grajščini Turjak in Lož so smeli ribariti šele po odtoku vode. Vsakemu drugemu je bilo ribarjenje prepovedano, in ta prepoved se je morala vsako leto dvakrat razglasiti ob cerkvenih shodih. Ob času, ko se je začel navadni ribji lov, je prišel grajščinski berič z Zajčjeka, da je pazil na red in varoval samostanske koristi. Za to opravilo mu ja plačeval bistriški opat po 10 kr. od vsake jame. (Kronberški arhiv, kaseta II.) Natančni red ribjega lova podaja Valvasor, IV. 635.

Iz Cerknice se gre peš nazaj na Rakek po stari cesti čez Čisto stran, ker je krajša in je z nje lepši razgled. Na levi strani zagledamo velik nabiralnik rakovskega vodovoda, ki je z zemljo pokrit. Za njim se začena javorniški gozd, v katerem se nahaja nam že znana Rakovska dolina. Črez Rakek zagledamo cesto, ki se vije črez Unec proti Planini, ter železnico, ki vodi v velikem ovinku proti Postojni. Ves ta razgled nam zapirata v ozadju gozdnata Hrušica in skalnati Nanos. Okoli Čiste strani so griči, na katerih so se bili dne 27. septembra 1813. l. hudi boji med Hrvati, ki so prodirali od bloške in cerkniške strani, ter Francozi, ki so se umikali z Dolenjskega. Na Srnjaku pri Rakeku se je postavilo kakih 5000 Francozov Avstrijem v bran, ali ko so jim prišli ti okoli griča za hrbet, se je moral sovražnik umakniti z velikimi izgubami proti Postojni.

Iz mojega nahrbtnika.

Spisal J. M.

(Dalje.)

Spustila sva se z vrha navzdol. Tu moraš silno paziti. Ako ti izpodleti, zdrčiš čez tisoč metrov globoko na Pastirico; vodnik bi te le težko udržal. Pazno sem stopil na greben; širok je bil do 30 cm. Sneg so hribolazci, kateri so bili pred menoj na Kleku, stlačili, da je bil še precej trd. V novjšem času so čez greben izpeljali vrv, ki pa, kakor sploh vse vrvi na Kleku, malo koristi, ker je navadno prenizka, ali pa previsoka. Pogosto je niti ne vidiš, ker jo še снег pokriva. Ko sem lezel čez, mi je bila pri nogah, tako da me je le ovirala. Greben je dolg le kakih šest metrov. Na sredi sem malo postal in pogledal na obe strani. Skoraj navpično pod menoj, 1500 m globoko, sta se bleščala na desni Pastirica, na levi pa Ködnitzkees. Dasiravno je ta pogled krasen, prijeten pa vendar ni; zato se nisem dolgo mudil na tem nevarnem mestu. Nekolikokrat sem si še z vsemi štirimi pomagal, in bil sem na vrhu!

Nikakor ne morem popisati čutov, kateri so me navdajali, ko sem stal na vrhu, na križ oprt; to se da le občutiti. Užitek, katerega ponuja razgled o lepem vremenu, presega gotovo vse, kar hribolazec pričakuje. Vse, kar sem prestal na poti, vse nevarnosti, katere sem prebil na obeh potih, so se mi zdele obilo preplačane. Dočim je na Malem Kleku burja žvižgala, je bilo tu tako mirno in toplo, da sem slekel havelok, ga pogrnil na снег in nanj sedel. Nebo je bilo tako temnovišnjevo, kakor da bi bilo prepreženo s temnimi oblaki, ki napovedujejo hudo nevihto. Solnce je bilo nekako medlo; prav lahko sem vanj gledal. Nekateri trde, da so videli o belem dnevu celo zvezde; jaz jih nisem mogel zapaziti. Krasno, na popoluoma izreden način so se lesketali ledeniki. Njih barva ni bila ne zelena, ne bela, ne višnjeva, marveč popolnoma nedoločna, toda nepopisno krasna. In razgled, natančno ga vam ne morem popisati.

Skoraj navpično pod menoj se je bleščala Pastirica; izmed zelenih planin me je pozdravljaj vitki zvonik cerkve Sv. Krvi. Takoj sem pogledal, če se vidi tudi selo Štaniska, v katerem sem prvokrat videl Vel. Klek. In res, kmalu sem zapazil njegove male hišice na zelenem brdu. Sv. Kri in Štaniska sta edina obljudena kraja, katera zreš s tega vršaca. Veličasten pa je bil pogled na neštévilne vrhe, ki so me obkroževali kroginkrog. Kamorkoli sem se ozrl, nisem drugzega videl kakor vrh pri vrhu, ledenik pri ledeniku. V največji bližini med Kalško in Molnsko dolino se razprostirajo prostrana snežišča ogromne Schoberjeve skupine; iz njih se ponosno vzdigujejo Hochschober (3250 m), Petzek (3285 m) in Gr. Rother Knopf (3290 m). Dalje proti jugozahodu sem opazil sive Dolomite; takoj sem spoznal nekatere deloma s snegom pokrite vrhe, kakor n. pr. Antelao, Vedretta Marmolada, Monte Cristallo, Sorapis, Marmarole, same stare znance s

prejšnjih potovanj. Na jugovzhodu sem pa našel svoje rojake, Karavanke in Julijske Alpe; izmed njih vrhov se je najlepše razročil, Triglav. Jaz ga sicer globoko spoštujem in se mu kot večletnemu znancu nočem nikakor zameriti; toda ko sem sedel na Vel. Kleku pa sem ga ugledal daleč in nizko pod seboj, sem se čutil silno vzvišenega nad njim. Na vzhodu se dviguje ponosno iznad grebena Nizkih Tur ostri Ankogel; zastonj sem pa iskal škrbino Korntauern žalostnega spomina, v kateri sem pred leti o polnoči norce lovil.

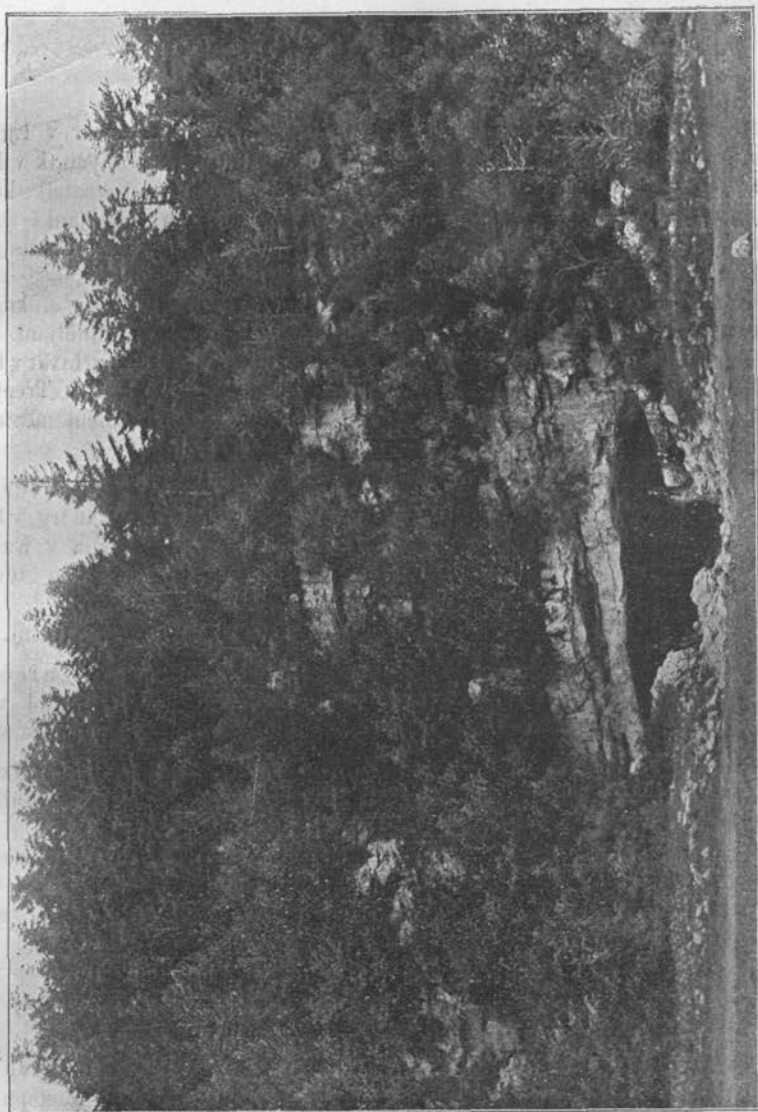
Na severni strani sem najprej zagledal vitki Vel. Wiesbachhorn (3570 m). Od nikoder se tako lepo ne vidi. Zdelo se mi je, kakor da se dviguje neposredno iz Pastirice. Ako bi lezel kak hribolazec nanj, gotovo bi ga moral s prostimi očmi zapaziti, tako razločno in blizu se je videl ta ves v sneg in led vkovani stožec. V sedlu med prednjim in srednjim Baerenkopfum sem opazil takisto strmi in ostri Kitzsteinhorn (3204 m). Na severu se je dalje tudi jako lepo videlo Kamenito morje; Watzmanna sem takoj spoznal na njegovem piramidi podobnem vrhu. V daljavi sem zagledal, akoravno ne prav razločno, celo Bavarske gore. Kmalu sem jim obrnil hrbet in se ozrl zopet na Tirolsko. Krenil pa sem s Koroškega na Tirolsko, da bi z večjo pravico užival ta razgled. Daleč nisem imel; malo sem se pomaknil navzdol in bil sem v Tirolah. Vodnik me je opomnil, naj se preveč ne premikam semintja, sicer zdrčim lahko na Ködnitzkees; tam bom gotovo čakal sodnjega dne v kaki razpoki.

Ker se še nisem hotel hladiti v ledenikih, sem zlezel zopet na vrh in se zaradi velike varnosti oprijel križa. Najveličastnejša skupina na jugozahodni strani je Ortlerjeva. Odlikuje se izmed vseh drugih po svoji visokosti in po prostranih ledenikih. Tudi Ötztalske in Zillerthalske planine so se lepo videle. Vel. Venediger se mi je zdel tako blizu, da bi se bil kar nanj prestopil, če bi imel dovolj velik korak.

Kdor hoče videti celo Tirolsko naenkrat, naj zleze le na Klek. Tu vidiš vsa njena gorovja, reke seveda nobene, mesta tudi ne, dolini pa le dve, Kalško in Molnsko. Razen Kleka ni morda gore v Alpah, ki bi imela tako obsežen razgled, in raz katero bi se videlo tako malo nižave. Nekateri trdijo, da so videli s Kleka celo Češki les; jaz sem sicer videl daleč na severnem obzorju nekaj temnega, če je bil pa to Češki les, ne vem. Tudi izza Ortlerja so kukali nekateri vrhi, bili so najbrže švicarski. Znani alpinist Payer je videl menda celo morje; imel sem razgled, kakor si boljšega ne morem želeti, morja pa nisem videl; zdi se mi, da ga zakrivajo Julijske Alpe. Celu Karpate in ogrske puste so hoteli nekateri videti; toda meni se dozdeva, da so le malo preveč in predaleč videli.

Kakšen je pa vrh, morda kdo ugiblje. Dva hribolazca ga enako ne popisujeta, razen če sta bila oba naenkrat na njem in nobeden ne — laže. Njegova oblika je odvisna od vremena. Večinoma je pokrit s snegom in ledom. Prostora na njem je pa tako malo, da sem komaj jaz na njem sedel, vodnik je bil že malo pod menoj. V največji sili bi se spravilo nanj kakih 8—10 oseb. Kolovratiti pa po vrhu ne smeš prav nič; zakaj na vseh straneh pada silovito strmo v

dolino. Na vrhu stoji lesena piramida in poleg nje dva metra visok železen križ, katerega so postavili l. 1880. v spomin srebrne poroke cesarja in rajne cesarice. Na Kleku je bilo že postavljenih več križev. Prvega so postavili l. 1799. na Malem Kleku; takoj leto pozneje so pa postavili še enega na Vel. Kleku. Bil je

Velika Karlovica.

tudi železen in dva sežnja visok; na vrhu je stal pozlačen petelin, ki se je okrog svoje osi vrtel. Oba je ukazal postaviti škof Salm. L. 1826. sta oba izginila pod ledom. L. 1859. se je oni na Vel. Kleku zopet prikazal iz ledu, toda ves polomljen. Njegove ostanke hranijo menda pri Sv. Krvi.

Čudno se nam ne sme zdeti, da se je tudi Kleka oprijela pravljica. Na vrhu, pripovedujejo v Kalsu, je zakopana velika ponev samih cekinov; na njej sedi škrat in drži ključ v ustih; komur se posreči, da mu vzame ključ, vzdigne lahko zaklad. Meni se ni; kogar torej ne vleče lepota narave na Klek, polakomni se morda zaklada, da ga gre vzdigat.

(Dalje prihodnjič.)

Društvene vesti.

† **Josip Pirš**, član Savinske podružnice „Slovenskega planinskega društva“, je dne 20. aprila t. l. umrl v Mozirju v 73. letu starosti. Služboval je nad 50 let, najprej kot uradnik pri sindikatu v Žalcu že v vihnem letu 1848., pozneje kot občinski tajnik na Vranskem, potem pa kot občinski tajnik v Mozirju in tajnik okrajnega zastopa gornjegrajskega. Natančno več vsem dotičnim zakonom, je opravljal svoje službe najmarljiveje in najnatančneje. Bil je kremenit značaj, skozinskož prešinjen narodnega duha ter se je zanimal za naše narodne težnje širom domovine: bil je vzor rodoljuba. Zlasti se je vedno zelo zanimal za vse delovanje „Savinske podružnice“ ter sploh „Slovenskega planinskega društva“. Sijajni pogreb dne 22. aprila je pokazal, kako priljubljen je bil rajni Pirš. „Savinski Sokol“, kateremu je bil svoj čas podstarosta, z zastavo, požarna bramba iz Gornjega grada z zastavo, odbor „Savinske podružnice“ in nebrojna množica znancev in prijateljev mu je izkazala zadnjo čast. Nagrobni govor je imel podstarosta „Savinskega Sokola“, g. lv. Lipold, ki je poudarjal velike zasluge plemenitega moža. Bodi mu zemlja lahka, člani „Slov. planin. društva“ pa naj ga ohranijo v blagem spominu!

Umrli je Božidar Šeber, c. kr. živinozdravnik v Litiji, naš član, dne 30. aprila t. l. Blag mu spomin!

Umrli je dr. Edmund Kaizl, odvetnik in deželni poslanec v Pragi, član češke naše podružnice, navdušen prijatelj slovenskih gora. Mnogo let je obiskoval Bled, kjer je imel svojo vilo. Slaven mu spomin!

Novi člani.

Osrednjega društva:

Gd. Dobida Josip, c. kr. višji fin. svetnik v Ljubljani.

Gd. Krapeš Fran, kavarnar v Ljubljani.
 „Šetine Ignacij, trgov. potnik v Ljubljani.
 „Kramer E. dr., ravnatelj kemijskega preskušališča v Ljubljani.
 „Housa Vladimir, član drame deželnega gledališča v Ljubljani.
 „Cinner Gustav Adolf, c. kr. asistent tobačne tovarne v Ljubljani.
 „Aškerc Anton, mestni arhivar v Ljubljani.
 „Franke Fran, župnik v Trenti.
 „Šušteršič Anton, asistent mestne hranilnice v Ljubljani.

Kamniške podružnice:

Gd. Fajdiga Josip, posest. in trg. v Kamniku.
 „Koželj Ivan, poslovodja v Kamniku.
 „Špalek Jan, inženir in tovarnar v Perovem pri Kamniku.
 „Malenšek Fel., učitelj v Gornj. Tuhinju.

Kranjske podružnice:

Gd. Rozman Janko, odvet. urad. v Kranju.
 „Bohine Ivan, trg. pomočnik v Kranju.

Radovljiske podružnice:

Gd. Bouček Otokar, c. kr. gozdni komisar v Radovljici.
 „Bulovec Ivan, trgovec in posestnik v Radovljici.
 „Ferk Ernst, c. kr. sodni svetnik v Radovljici.
 „Hafner Luka, župan v Kropi.
 „Lindtner Robert, c. kr. davčni kontrolor v Kranjski gori.

Savinske podružnice:

Gd. Likar Ivan, generalni zastopnik banke „Slavije“ v Celju.
 „Köhler Artur, trgovec na Dunaju.
 „Cvenkel Anton, trgovec v Sevnici.

Ziljske podružnice:

Gd. Einspieler Gregor, dežel. poslanec in župnik v Podkloštru.
 Ga. Lapuš Marija, veleposestnica v Beljaku.

Darila in podpore.

Osrednjemu društvu: Slavni magistrat mesta Ljubljane 600 K, slavna posojilnica v Framu 10 K, slavna posojilnica v Trebnjem 20 K, slavna kmetska posojilnica na Vrhniki 20 K. —

Kamniški podružnici: Kamniška hranilnica 30 K. —

Radovljiski podružnici: Za brv, ki jo namerava zgraditi Radovljiska podružnica pod Kamno gorico, je dovolil visoki deželni odbor kranjski na odborovo prošnjo ter priprošnjo sosednjih občin 300 kron podpore. Slavna posojilnica v Radovljici je darovala 40 kron. —

Savinski podružnici: Slavni okrajni zastop v Gornjem gradu 100 K, slavna Savinska posojilnica v Žalcu 80 K, gospod Gabro Kukovič 4 K. —

Ziljski podružnici: Nabral gospod A. Knafele 5 K 20 h.

Za vsa darila in podpore izreka osrednji odbor v svojem in podružnic imenu najtopljšo zahvalo.

Za češko koč na Grintaveu se je nabralo do konca aprila 5039 K 34 h; civilni inženir in stavbenik Osvald Žiwotski v Kolinu je daroval 1000 K. Za notranjo opravo so nabrale dame 543 K.

Sklad za popravo pota v Turskem žlebu: G. prof. Ivan Koprivnik v Mariboru je nabral 107 K, za kar ga najprisrčnejše zahvaljujemo. Imena darovalcev priobčimo prihodnjč.

Za spomenik J. Stein je poslala nje sestra Fani Stein 20 K prispevka Radovljiski podružnici.

Na veselico v Kropi binkoštni ponedeljek v korist brvi čez Savo pod Kamno gorico opozarjamo vse naše člane in prijatelje. (Glej zadi vabilo in vzpored.)

Turistika l. 1899. V Aljaževi koči v Vratih je bilo 28 turistov (20 Slovencev, 2 Čeha, 6 Nemcev). Prvi je bil v koči dne 19. julija, zadnji dne 1. oktobra. Orožnova koč na Črni prsti je rabila 43 turistom (32 Slovencev, 4 Čehom, 7 Nemcem). Prvi je bil v koči dne 30. junija, zadnji dne 5. septembra. Triglavska koč na Kredarici je služila 190 turistom (116 Slovencev, 16 Čehom, 49 Nemcem, 9 Lahom). Prvi je bil v koči dne 30. junija, zadnji dne 12. septembra. V Vodnikov

koči na Velem polju je bilo 42 turistov (22 Slovencev, 10 Čehov, 10 Nemcev). Prvi je bil v koči dne 17. julija, zadnji dne 18. novembra.

Češka koč na Grintaveu bo od dne 15. junija t. l. oskrbovana, torej pristopna turistom. Slavnostna otvoritev bode v drugi polovici julija.

Brv čez Savo. Občini Kamna gorica in Kropa na eni ter občine Radovljica, Predtrg in Mošnje na drugi strani Save nimajo udobnejše medsebojne zveze nego po lancovškem, oziroma globoškem mostu. Vmes pa, kjer bi bila zveza najkrajša in najnaravnnejša ter bi se vsaj pešcem pot za skoraj pol ure okrajšala, ni prehoda nikjer. Kdor pozna kraj, izprevidi takoj tudi korist take zveze za dotične občine v gospodarskem oziru, kajti nova naša pot bi privabila v te kraje gotovo prav mnogo izletnikov, ker bi vodila po hladu in mimo mnogih, deloma jako slikovitih prizorov in razgledov. Zato je sklenil odbor Radovljiske podružnice premestiti Savo na najugodnejšem mestu. V ta namen je naročil odborovemu članu, g. županu Jakopu Žumru iz Gorij, stavitelju znamenitih galerij v Vintgarju, da izdela po ogledu na lieu mesta primeren načrt. Po lepem in natančno izdelanem načrtu znašajo vsi proračunjeni stroški okroglo 1800 kron. Ako bi darila in podpore interesentov ter zbirke in dohodki veselje v to svrhu te vsote ne dosegli, bi se stavila brv nekoliko nižje, kjer je struga ožja. To bi bilo nekoliko, čeprav ne mnogo, na kvar naravnostni črti. Opozarjamo torej prav prijazno vse domačine ter prijatelje domače turistike, da podkrepijo prizadevanje Radovljiske podružnice in dotičnih občin kar najboljše, da pridejo čim preje in najboljše do zaželenega cilja.

Koč na Begunjščici je sklenil odbor Radovljiske podružnice imenovati „Tomčevo koč“ na željo gospe Soukupove. Nje oče Blaž Tome, rojak begunjski, pozneje klobučar v Beljaku, si je zgradil koč, da je prebival vsako leto po leti vsaj eden mesec na planini. Bil je občespoštovan mož. Obhodil je mnogo sveta. Leta 1890. je šel v Baltimore. Po njegovi smrti je pripadla koč njegovi hčeri, ki jo je darovala Radovljiski podružnici. Odbor te podružnice jo opravi še pred začetkom sezone z vsemi udobnostmi

za turiste ter jo otvori, kakor hitro se uredi zemljiškoknjižni prepisi. Brezdvomno jo bodo domači in tudi daljni turisti radi obiskovali, ker ima prav ugodno lego na prijazni poljski planini, podobčini Poljčam pa se odpre z njo nov vir dohodkov.

Preziranje slovenskih koč po blejskem zdraviliškem odboru je obudilo tudi v Bledu, kjer ima naše društvo mnogo članov, precejšnjo nejevoljo. Niti najimenoitnejša kočna na Kranjskem, ki slovi daleč na okoli: kočna na Kredarici, ni imenovana. Čeprav je tako skrajno pristransko knjigo sestavil še prejšnji odbor, izdal pa jo je novi, in vpraševanje je splošno, bi se li ne dalo, predno poromajo

knjige v svet, z dodatno polo nedostatku vsaj deloma priti v okom?

Zavetišče na Gorjancih. Na mestu razpadle lesene lope pri cerkvi sv. Nikolaja na Gorjancih se sezida majhna hišica. Na prošnjo preč. gospoda župnika in dekana Ant. Fetticha-Frankheima v Št. Jerneju je „Slovensko planinsko društvo“ v navedeni namen darovalo 20 kron.

Razglednice so izšle že tudi v najvišji planinski vasi, na Koprivniku v Bohinju. Založil jih je tamošnji gostilničar g. Korošec. Prav lične so in zanimive. Poleg vasi ti kažejo tudi Vodnikovo sliko in pa mlin na veter, menda edini na Gorenjskem.

Književnost.

Der Karst und seine Höhlen. Von Dr. K. Moser. Triest 1899. Verlag F. H. Schimpf. 6 K. — S tem naslovom je pred kratkim izšla lična, 129 strani obsegajoča knjiga, v kateri tržaški gimnazijski profesor Moser priobčuje najvažnejše iz svojih spisov in predavanj o Krasu in njega votlinah. V uvodu omenja, da je v 23 letih prepotoval Kras na vse strani in da podaja v tej knjigi splošno pregledno sliko o njem. To se mu je vobče posrečilo. Nekaj slik služi v lažje razumevanje te tvarine. Najprej popi-

suje zemljepisne, geološke in mineraloške razmere, kapnike, votline kot bivališča človeška in raziskavanje votlin pri Nabrežini, zlasti Vlašico. Nadalje govori o vodopisnih in podnebnih razmerah, opisuje s posebno vnamo Kras kot pokrajino ter omenja prazgodovino, zgodovino in najdbe v kraških jamah; končno pa našteva vsa svoja predavanja in spise o Krasu. Slovenska imena so po večjem pravilno pisana. Knjiga je vsekakor zanimiva in važen prispevek za raziskavanje našega Krasa.

Razne vesti.

Ludvik Purtscheller, odličen turist in pisatelj alpski, je umrl dne 3. marca t. l. v Bernu, star 51 let. Leta 1852. je postal učitelj telovadbe v Celovcu in od takrat je postal tudi, navdušen po Savinskih planinah, po Karavankah in po Julijskih planinah,

dejanski turist in eden najboljših poznavateljev naših gora. Zaslužno delo je njegova skupaj s Hessom spisana knjiga „Der Hochtourist in den Ostalpen“.

Klub čeških turistov v Pragi šteje letos 36 podružnic.

Huda luknja.

Lastnik nadvojvode Ivana votline v Hudi luknji, gosp. Ivan Vivod, priredi binkoštni ponedeljek veliko podzemsko veselico z godbo, petjem in plesom ter sijajno razsvetljavo. Ker je ta votlina kakor tudi nje okolica izredno slikovita in romantična, naj si jo ogleda vsak prijatelj narave. Železniško postajališče na progi Celje-Velenje-Dravograd se nahaja tik votline, torej je pristop kar najlažji in stroški potovanja neznatni. Na svidenje torej binkoštni ponedeljek v Hudi luknji!

Vabilo.

Veselica v Kropi, katere čisti dobiček je namenjen zgradbi brvi črez Savo pod Kamno gorico, bode binkoštni ponedeljek na vrtu J. Jalenove gostilnice s sledečim vzporedom:

1. B. Smetana: „Prodana navesta“, koračnica. — 2. Iv. Zupan: „Vrli Slovenci“, moški zbor. — 3. Handeck: „Pozdrav pomladi“, valček. — 4. J. Aljaž: „Oj Triglav, moj dom“, moški zbor. — 5. A. Foerster: „Planinska“. — 6. Iv. Zupan: „Ptičja svatovščina“, pesem. — 7. Kocijančič: „Popotna“, mazurka. — 8. * * *: „Domačinke“, moški zbor. — 9. Teodor: „Šumi Marica“, koračnica.

Pel bode kropenski moški zbor, svirala pa radovljiška godba.

Začetek ob 1/2 5. uri popoldne. — Vstopnina 50 vinarjev.

K obilni udeležbi vljudno vabi

podružnica „Slov. plan. društva“ za radovljiški okraj.

Članarina „Slov. plan. društva“ in njegovih podružnic znaša na leto 6 K; poleg tega zneska plača nov član tudi 2 K vpisnine. Ustanovnik plača enkrat za vselej 60 K.

„Plan. Vestnik“ prejmljejo vsi člani **brezplačno**. Nečlane stane na leto 4 K, dijak 2 K 40 h.

Društvena znamenja dobivajo častiti člani v društveni sobi v Narodnem domu v Ljubljani, pri podružniških odborih in pri gospodu Ivanu Sokliču, trgovcu Pod trančo v Ljubljani. Eno znamenje stane 2 K.

Brata Eberla,

pleskarja c. kr. drž. in c. kr. priv. južne železnice
v Ljubljani, v Frančiškanskih ulicah št. 4,

prevzemata vsa v pleskarstvo spadajoča dekorativna, stavbinska in pohištvena dela.

Delo resno in fino, izvrštev točno in po najnižjih cenah.

JOSIP OBLAK,

umetni in gal. strugar v Ljubljani,

priporoča

svojo na novo urejeno delavnico za Florijansko cerkvijo v ulicah na grad št. 7. v naročitev vsakovrstnih strugarskih koščenih, roženih in drugačnih izdelkov, katere bode solidno in ceno izvrševal po načrtih ali brez njih.

Josip Maček

na Mestnem trgu v Ljubljani

priporoča svojo zalogo mnogovrstnih domačih in tujih žganih pijač, kakor: pristen brinovec, slivovko in tropinovec, I. vrste francoski in ogrski konjak, rum in mnogovrstne druge likerje po nizki ceni.

Restavracija Železnikova

na Dovjem

preskrbuje tužcem in turistom vodnike, vozove in prenočišča. Dobra jedila, pristna pijača in prijazna postrežba.

FOTOGRAFIJA

je nedvomno najlepša in najkratkočasnejša zabava!

Fotografski aparati

in sploh vsi drugi v fotografsko stroko spadajoči predmeti za amaterje in za strokovnjake so vedno v največji zalogi na razpolago.

Pouk v fotografiranju za novince preskrbim sam in brezplačno.

Ceniki so vedno brezplačno na razpolago.

Dalje priporočam svojo tovarniško zalogo papirja ter pisalnih in risalnih potrebščin.

JOS. PETRIČ,

v Ljubljani, na Sv. Petra cesti št. 4.

Ivan Soklič

v Ljubljani, Pod trančo št. 1,

priporoča svojo veliko zalogo **klobukov**, posebno **lodnastih** za hribolazce in lovce iz tvornice Jos. in Ant. Piehlerja, c. kr. dvor. založnikov. Članom „Sl. pl. društva“ znižane cene.

Franc Čuden,

urar v Ljubljani na Mestnem trgu,

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnih žepnih in stenskih ur ter budilnikov. Vsi izdelki so priznani izvrstni in po ceni. Popravila se izvršujejo natančno in dobro.

✦ Cenovniki na zahtevanje brezplačno. ✦

Vinko Čamernik,

kamenosek v Ljubljani, v Slomškovih ulicah št. 9, (zaloga spomenikov na Dunajski cesti nasproti bavarskemu dvoru),

priporoča svoj **kamenoski obrt**, posebno za cerkvene in druge stavbinske izdelke, marmorne plošče za hišno opravo i. t. d.

Solidno delo, nizke cene. Ceniki in obrisi na zahtevo zastoj.

Firme na steklo in vsakovrstne druge napise, izvirne diplome in vsakovrstna kaligrafska in litografska dela

izdeluje umetniško in ceno

Vinko Novak,

umetni slikar in litograf

v Križevniških ulicah št. 9 v Ljubljani.

HUGON IHL

v Ljubljani, Špitaleke ulice št. 4,

priporoča

svojo veliko zalogo vsake vrste suknenega in manufakturnega blaga na debelo in na drobno po najnižjih cenah.

Vnanja naročila izvršuje hitro in natančno.

Tiskarna in kamenotiskarna

A. KLEIN & Comp.

v Ljubljani, v Špitalskih ulicah št. 5,

se priporoča

v naročitev vseh v to stroko spadajočih del in za zalogo raznih tiskovin.

GRİČAR in MEJAČ

v Ljubljani, v Prešernovih ulicah št. 9, priporočata svojo bogato zalogo izgotovljene moške in ženske obleke ter najboljše perilo in zavratnice.

Zlasti opozarjata na nepremična **lodnasta** oblačila in plašče za **turiste**.

Naročila po meri se izvršujejo točno in ceno na Dunaju.

Moštrovani ceniki se razpošiljajo franco in zastoj članom „Sl. pl. društva“ znižane cene.

Adolf Hauptmann

v Ljubljani, na Sv. Petra cesti št. 41.

Tovarna

oljnatih barv, firneža, laka in kleja.

Zaloga

slikarskih in plesarskih predmetov.

Engelbert Franchetti,

brivec v Ljubljani, Jurčičov trg št. 3.,

priporoča slav. p. n. občinstvu svojo novo in elegantno urejeno **brivnico**.

Za dobro in točno postrežbo je najbolje preskrbljeno.

MARIJA PLEHAN,

svečarica in lektarica v Ljubljani na Sv. Petra cesti št. 63,

priporoča svojo veliko zalogo sveč ter mnogovrstnega medenega blaga in slaščic.

Kupuje med v panjih in vosek.

J. Bonač

v Ljubljani,

v Šelenburgovih ulicah

št. 5, naspr. nove pošte,

priporočam ljudno

svojo trgovino s

papirjem in s pisal-

nimi potrebščinami.

Vzorce papirja pošiljam

na ogled.

V svoji knjigovoznici

izdelujem vezl pre-

proste in najfinjše.

Prezemiš izdelo-

vane vsakovrstnih

razglednic po fotogra-

fijah, 1000 lepih raz-

glednic 28—32 K.

Imam veliko zalogo

razglednic mesta

Ljubljane z različnih

strani.

10 najlepših razglednic

samih cerkev ljubljan-

skih za 66 h, s pošto

76 h.

Edina zaloga svinč-

nikov družbe sv. Cirila

in Metoda (iz Hardt-

muhove tvornice).

Prekupnikom velik

popust.